

SEPTEMBER 2014

Openbaar onderzoek en infomarkt over natuurgebied Prosperpolder Zuid

© Vilda - Yves Adams

“Op het grondgebied van de gemeente Beveren wordt Prosperpolder Zuid ingericht als natuurgebied. Het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen heeft deze zomer de bouwvraag ingediend voor de omvorming en inrichting van het gebied.

De inrichting van Prosperpolder Zuid als nieuw natuurgebied past in de ontwikkeling van het havengebied Antwerpen. Tegelijk helpt het project Vlaanderen om de natuurdoelen voor leefgebieden en planten- en diersoorten te realiseren voor Natura 2000, het Europese netwerk van beschermde natuurgebieden. Op Linkerscheldeoever zijn de Schorren en polders van de Beneden-Schelde zo'n beschermde leefplek. Onder meer in Prosperpolder Zuid zal zich Europees zeldzame natuur ontwikkelen.

Tijdens het **openbaar onderzoek** kun je de plannen voor de bouwvergunning inkijken en opmerkingen geven. Dat openbaar onderzoek loopt van **van 3 september tot en met 2 oktober 2014**. Op **donderdag 4 september** organiseren we een **infomarkt**, waar je alle informatie krijgt over de plannen voor Prosperpolder Zuid. In deze nieuwsbrief kun je kennismaken met het project.”

Laura Verlaeckt, Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen
Laurent Vanden Abeele, Agentschap voor Natuur en Bos

Waarom natuur in Prosperpolder Zuid?

De omvorming van Prosperpolder Zuid tot plas- en oevergebied past binnen het project Ontwikkeling Havengebied Antwerpen. Op termijn houdt het ook verband met het Sigmoplan, dat gebieden langs de Schelde en haar zijrivieren beter beschermt tegen overstromingen. Beide projecten helpen Vlaanderen om Europese natuurdoelen te realiseren.

Ontwikkeling Havengebied Antwerpen

Voor de verdere ontwikkeling van de haven van Antwerpen kiest de Vlaamse regering nadrukkelijk voor een scenario dat een evenwicht tot stand wil brengen tussen de groei van de haven, de leefbaarheid van de polderdorpen, duurzame mobiliteit, landbouw en natuurontwikkeling. Zo mag de havenontwikkeling niet ten koste gaan van waardevolle Scheldenatuur.

In 2001 waren bij de aanleg van het Deurganckdok tijdelijke natuurcompensaties aangeduid om aan de Europese regels te voldoen. Die tijdelijke compensaties wil Vlaanderen nu zo snel mogelijk realiseren op een definitieve locatie. Prosperpolder Zuid speelt hierin een belangrijke rol. Het wordt ingericht als plas- en oevergebied waar zich in de toekomst waardevolle natuur kan ontwikkelen. De inrichting van Prosperpolder Zuid als natuurgebied moet gedeeltelijk ook de inname van de Verrebroekse Plassen opvangen, die verloren gaan door de verlenging van het Verrebroekdok.

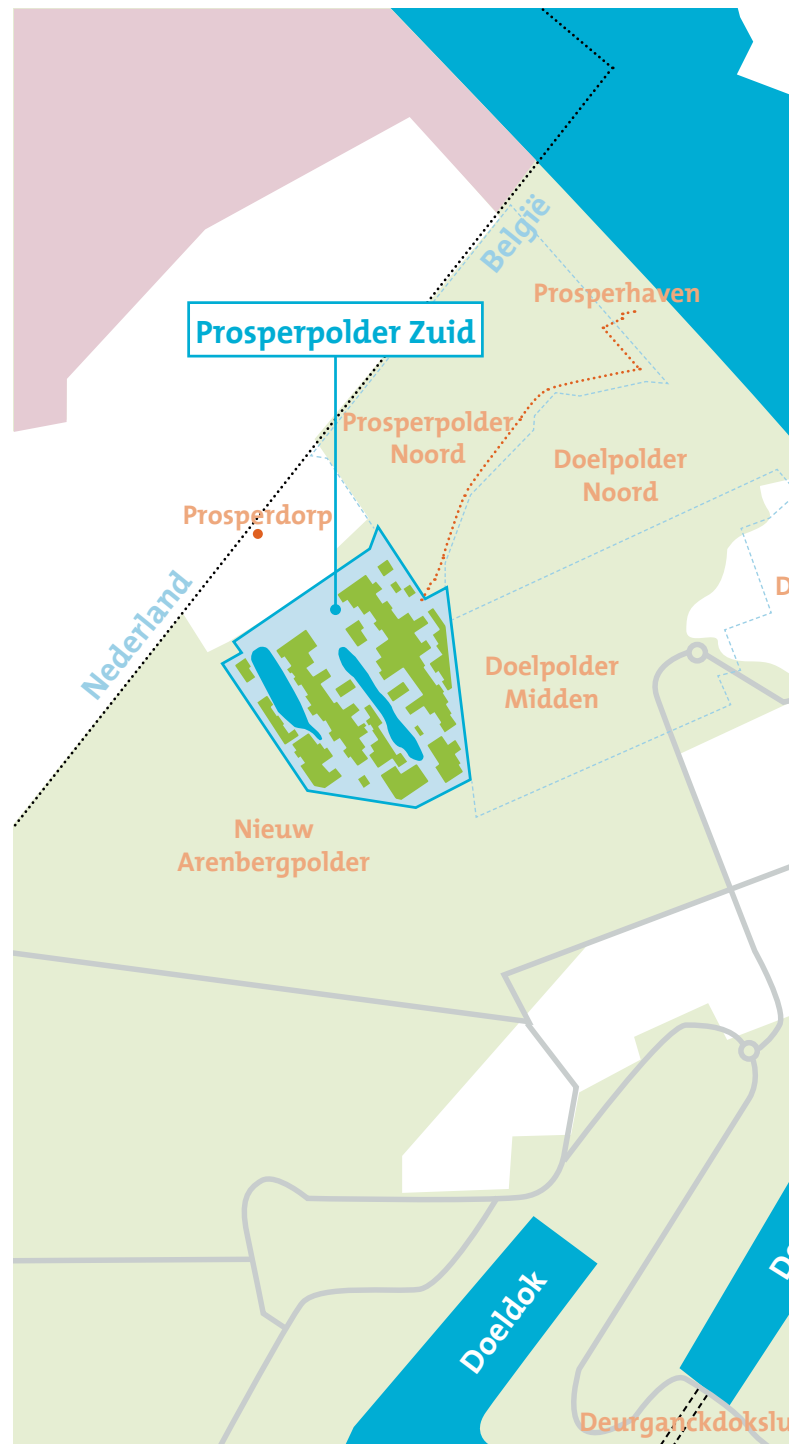
Meer info over de ontwikkeling van het havengebied van Antwerpen vind je op:

www.havenvandetoekomst-antwerpen.be

Sigmoplan beschermt tegen overstromingen

In een latere fase wordt Prosperpolder Zuid gekoppeld aan twee aangrenzende natuurgebieden. Het gaat om Prosperpolder Noord, deelgebied van het Nederlands-Belgische Hedwige-Prosperproject, en Doelpolder Midden, dat bij het gereduceerde getijdengebied Doelpolder hoort. Beide projecten maken deel uit van het Sigmoplan. Dat zorgt in heel Vlaanderen voor een betere bescherming tegen overstromingen en herstelt tegelijk Europees beschermd natuur. Een in- en uitwateringsconstructie zal de drie gebieden samenvoegen tot één geheel. Daardoor ontstaat een aaneengesloten natuurkern waarin diverse dier- en plantensoorten goed gedijen. Bovendien is het beheer van zo'n groot gebied eenvoudiger dan kleine stukken natuur onderhouden.

Samengevat: Prosperpolder Zuid zal deel uitmaken van een natuurkern ten noordwesten van het havengebied van Antwerpen. Die natuurkern moet bijdragen tot het behalen van de Europese natuurdoelen op de Linkerscheldeoever en in het Schelde-estuarium. Om verschillende redenen is het belangrijk op korte termijn werk te maken van de natuurontwikkeling in het gebied.

..... Tijdelijke toevoerleiding Scheldewater

----- Contouren van de aangrenzende natuurgebieden

Welke natuur komt er in Prosperpolder Zuid?

Een plas- en oevergebied is een mozaïek van water en land. De afwisseling van open water, natte gronden en stroken rietland vormt de habitat voor allerlei beschermde vogelsoorten. Vlaanderen moet die leefplekken en soorten in stand houden voor Natura 2000. Dat Europese natuurnetwerk wil zeldzame dier- en plantensoorten weer doen opbloeien door hun leefgebieden beter te beschermen.

- Vogelrichtlijng gebied Schorren en Polders van de Beneden-Schelde
- Vogelrichtlijng gebied Westerschelde en Saeftinghe

Prosperpolder Zuid wordt een leefgebied voor allerlei vogelsoorten die voor hun voeding en voortplanting afhankelijk zijn van grote plassen water. Er komen geschikte broedplekken voor bijvoorbeeld de bruine kiekendief, de kuifeend en de grutto. Voorts zijn er rustplaatsen voor overwinteraars of doortrekkers zoals de grauwe gans, de pijlstaart en de oeverwaluw.

Een aantal vogels had al een geschikt onderkomen gevonden in de Verrebroekse Plassen. Daardoor is de vogelrijkdom in dat gebied sterk toegenomen. Er daagden zelfs nieuwe vogelsoorten op, zoals de lepelaar. Nu het Verrebroekdok wordt uitgebreid, verdwijnt de natuurcompensatie in de Verrebroekse Plassen. Prosperpolder Zuid biedt een blijvend alternatief.

Veilige vernatting

Plas- en oevergebieden behoren met hun natte graslanden, rietkragen en open water tot het authentieke polderlandschap dat zich vroeger ontwikkelde achter de oevers van de rivier. In de loop der jaren won de mens echter steeds meer land op de Schelde, waardoor de grond er verdroogde en natte natuur verdween.

Door Prosperpolder Zuid opnieuw te vernattingen, ontstaat er een ideaal leefgebied voor allerlei planten- en diersoorten. Er komt in Prosperpolder Zuid 100 hectare open water en 60 hectare eilanden en oevers. Daarbij ontstaat geen gevaar op wateroverlast voor de omwonenden. Aan de werken ging grondig onderzoek vooraf, zodat ze uiterst precies en veilig kunnen worden uitgevoerd.

Grote en kleine eilanden

Om te rusten en te broeden hebben de vogels niet alleen water nodig, maar ook grote en kleine eilanden. Eenden bijvoorbeeld halen hun voedsel vooral uit open water en hebben genoeg aan kleine eilanden. Steltlopers verkiezen grotere eilanden, waar hun jongen voedsel zoeken in vochtige oevergrond zolang ze niet kunnen vliegen.

Alle eilanden worden hoekig aangelegd, volgens de perceelsgrenzen. De grote eilanden worden ingezaaid met gras en achteraf begraaasd door vee. Sommige kleinere eilanden en onderwatereilanden worden beplant met riet, andere blijven kaal of worden afgewerkt met schelpenzand.

Hoe zal Prosperpolder Zuid eruitzien?

© Mida - Yves Adams

In Prosperpolder Zuid zal zich rietland ontwikkelen zoals dat al te vinden is in Kallo.

De plassen en oevers die in Prosperpolder Zuid worden ontwikkeld, zullen met de dijken erbij zowat 170 hectare grond beslaan. Het toekomstige natuurgebied ligt ten noorden van de Nieuw-Arenbergpolder, ten zuidoosten van Prosperdorp, ten westen van Doelpolder Midden en ten zuiden van Prosperpolder Noord.

Ring van dijken

Na de werken zal Prosperpolder Zuid omgeven zijn door een ring van dijken. Daarvoor moeten **drie nieuwe dijken** worden aangelegd. Eén ervan komt in het zuidwesten van het gebied, langs de Petrusstraat. Ook tussen Prosperdorp en het noordwesten van het plas- en oevergebied, komt er een nieuwe dijk. Die zorgt ervoor dat de dorpsbewoners geen hinder ondervinden van vernatting door het nieuwe natuurgebied. Tot slot zal in het zuidoosten de dijk van Nieuw-Arenbergpolder worden verbonden met de Doelse Polderdijk.

De dijken zullen voldoende hoog en stevig zijn om wateroverlast in de gebieden rondom Prosperpolder Zuid te voorkomen. Toch zullen ze het landschapsbeeld niet belemmeren, omdat ze maar **ongeveer 1,5 meter** boven hun omgeving uitkomen. In de zuidoostelijke hoek worden **enkele restpercelen** opgehoogd om de afwateringsproblemen daar op te lossen. Aan de buitenzijde van de nieuwe dijken langs de Petrusstraat en Prosperdorp komt bovendien een **teengracht**. Die vangt de mogelijke, beperkte stijging van het grondwater in de omgeving op.

Twee eilanden, drie delen

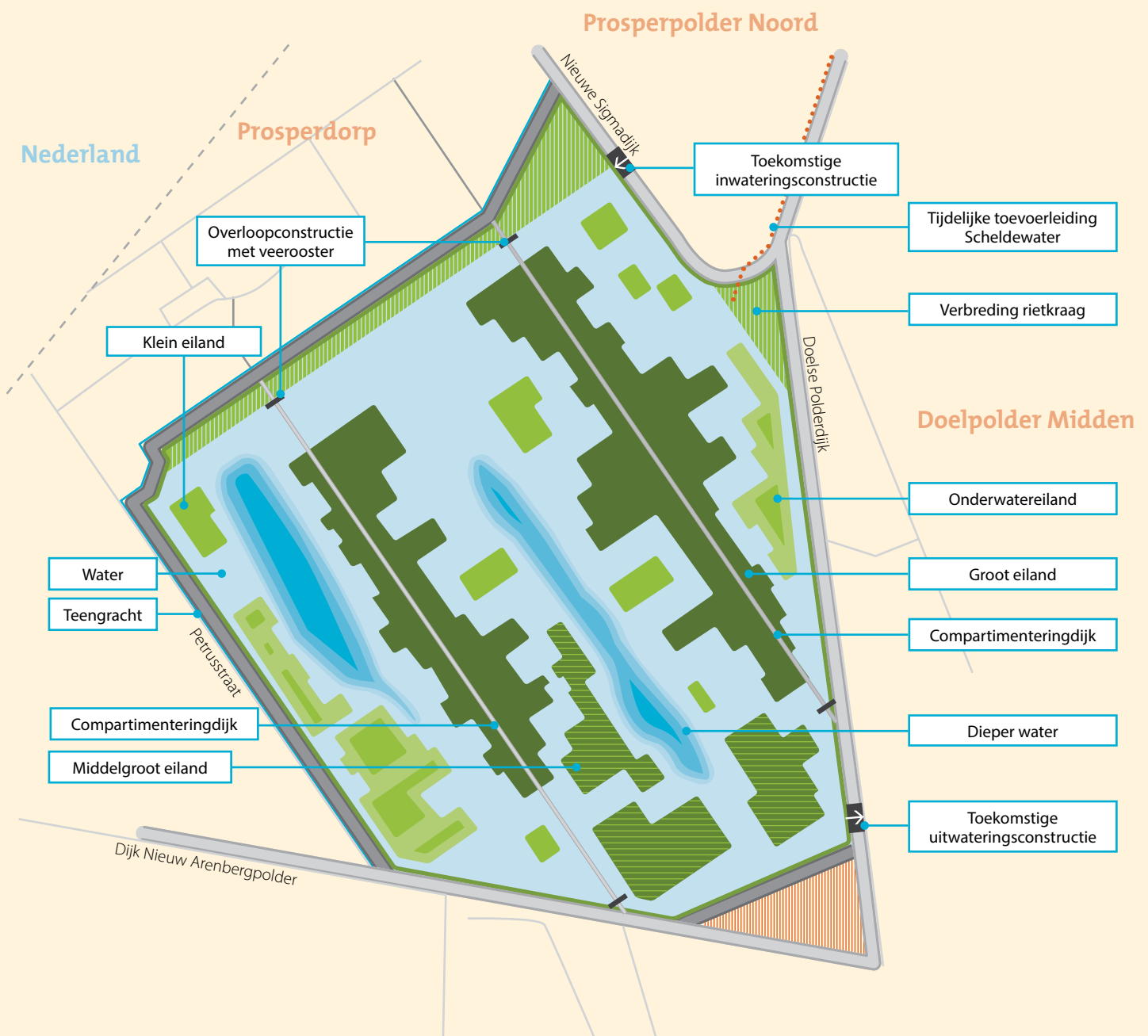
In het natuurgebied zelf komen **twee lagergelegen compartimenteringdijken**. Die lopen over de grote eilanden van Prosperpolder Zuid en splitsen het gebied op in **drie gedeeltes**.

Dankzij stuwen in de dijken kan het water in de drie compartimenten op verschillende hoogtes worden gezet. Tijdens de wintermaanden hebben de overwinterende watervogels immers hogere waterstanden nodig. Door het waterpeil in de lente en zomer weer te verlagen, wordt de oppervlakte aan broedgebied dan groter. Bovenop de stuwen worden speciale roosters geplaatst, waardoor roofdieren zoals de vos geen bedreiging vormen voor de vogels.

Open water en rietland

Net als het water komen ook de **eilanden** van Prosperpolder Zuid op **verschillende hoogtes** te liggen. Bovendien ligt de hellingshoek van de eilanden op zo'n manier dat er een geleidelijke overgang is van land naar open water. Daardoor ontstaan lange stroken vochtige grond, waarin allerlei minidiertjes wroeten. Die vormen een voedselbron voor de vogelsoorten die in dit gebied broed- en overlevingskansen krijgen.

De dijken en de grote eilanden worden ingezaaid met een speciaal grasmengsel. Daarna vindt er **natuurlijke begrazing** plaats door vee. Op een deel van de compartimenteringdijken komt riet, net zoals op het deel van de randdijken dat boven het water uitkomt aan natuurland. Ook sommige onderwater- en kleine eilanden worden **rietland**. Andere worden beheerd als kaal eiland of afgewerkt met schelpenzand, voor koloniebroedende strandvogels zoals de visdief en strandplevier.

LEGENDE

Bestaande dijk	Groot eiland	Dieper water
Nieuwe dijk	Middelgroot eiland	Teengracht
Ophoging restpercelen	Klein eiland	Rietland
Compartimenteringsdijk	Onderwatereiland	Toekomstige inwateringsconstructie
Tijdelijke toevoerleiding Scheldewater	Water	Toekomstige uitwateringsconstructie
		Overloopconstructie

Tijdelijke watertoevoerleiding

Vanuit Prosperhaven aan de Schelde wordt er een **tijdelijke watertoevoerleiding** getrokken naar Prosperpolder Zuid. Die loopt langs de rand van Prosperpolder Noord, dat deel uitmaakt van het Hedwige-Prosperproject van het Sigmapijn. Zo kan de natuur in Prosperpolder Zuid zich al beginnen te ontwikkelen nog voor de werken van Prosperpolder Noord en Doelpolder Midden zijn afgerond. Als die **aangrenzende getijdengebieden** in werking zijn – rond 2019 – zullen zij de **waterstand** in Prosperpolder Zuid via in- en uitwateringsconstructies verhogen of laten dalen, afhankelijk van het seizoen.

Bij de bouw van de toekomstige in- en uitlaatconstructies wordt de veiligheid voor de omgeving maximaal verzekerd. Zelfs bij extreme weersomstandigheden kan het achterland niet onder water stromen. Ook bij een technisch of menselijk falen bij het afsluiten van de constructie ontstaat er geen gevaar voor de omwonenden of nabijgelegen gebieden.

Verbinding met aangrenzende gebieden

Zodra **Prosperpolder Noord** en **Doelpolder Midden** voltooid zijn, worden ze **verbonden** met Prosperpolder Zuid. Vanuit noordelijk Prosperpolder zal water het zuidelijke deel kunnen instromen via een inlaatconstructie in de Sigmadijk. Het kan weer wegvloeien naar Doelpolder Midden via een uitlaatconstructie in de Doelse Polderdijk. Die in- en uitwateringsconstructies maken echter geen deel uit van de huidige bouwaanvraag.

Ze worden pas aangelegd als de inrichting van de aangrenzende gebieden daarvoor ver genoeg gevorderd is. Zodra Prosperpolder Noord en Doelpolder Midden in werking treden als getijdengebieden, staan ze in verbinding met Prosperpolder Zuid. Prosperpolder Zuid zal dus veranderen in een waterrijk gebied dat aansluiting vindt bij de slikken, schorren en natte weidevogelgebieden die in de omgeving worden ingericht.

Het gearceerde gebied duidt het toekomstige plas- en oevergebied Prosperpolder Zuid aan.

Op deze foto zie je de resultaten van de werken in Prosperpolder Noord. Rechts is het noordelijkste deel van Prosperpolder Zuid te zien.

© Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen

Om welke werken gaat het?

Voor de omvorming van Prosperpolder Zuid kan beginnen, moet de bouwaanvraag worden goedgekeurd. Pas daarna kunnen de werken worden aangevat.

Rondom Prosperpolder Zuid komt eerst een **ring van dijken**. Om de ring te sluiten, moeten er drie nieuwe dijken worden opgetrokken. In totaal zal er ongeveer 800.000 kubieke meter specie worden uitgegraven voor de aanleg van de plassen. Een groot deel hiervan wordt gebruikt om de dijken en eilanden in Prosperpolder Zuid aan te leggen en om de restpercelen in de zuidoostelijke hoek op te hogen. De overige specie wordt opgeslagen om indien mogelijk te hergebruiken bij andere inrichtingsprojecten.

Het binnengebied van Prosperpolder Zuid zal door **twee compartimenteringdijken** worden opgedeeld in drie zones, waarin het waterpeil op verschillende hoogtes kan

worden afgesteld, afhankelijk van het seizoen. De compartimenteringdijken worden voorzien van overloopconstructies of stuwen. Die zijn bedoeld om het waterniveau te regelen.

Voor de inrichting van het nieuwe natuurgebied van start kan gaan, worden de aanwezige bomen in Prosperpolder Zuid **gerooid**. Ook de gebouwen die gevat werden door het onteigeningsplan zullen verdwijnen. Dat onteigeningsplan werd in 2013 goedgekeurd door de Vlaamse regering. De gebouwen die zullen verdwijnen, werden intussen al 'in der minne' verworven door de Vlaamse overheid.

Geen MER nodig voor Prosperpolder Zuid

In oktober 2013 besloot de dienst Milieueffectrapportage van de Vlaamse overheid dat er voor de werken in Prosperpolder Zuid geen milieueffectenrapport (MER) nodig was. Die beslissing werd genomen op basis van een MER-ontheffingsdossier

Voor werken van deze omvang moet doorgaans wél een MER worden opgesteld. Een MER onderzoekt welke gevolgen mens en milieu mogelijk ondervinden van het project. Voor de werken in Prosperpolder Zuid is geen MER nodig omdat zo'n studie geen nieuwe informatie zou opleveren ten opzichte van het MER-ontheffingsdossier. Bovendien wordt de natuurlijke rijkdom van het gebied net uitgebreid door de werken die er worden uitgevoerd.

Openbaar onderzoek en planning

Openbaar onderzoek

Eind juli diende het Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen de bouwaanvraag in voor de werken aan Prosperpolder Zuid. Het openbaar onderzoek hierover loopt van 3 september tot en met 2 oktober 2014. Gedurende die vier weken kunnen alle omwonenden en andere betrokkenen de inrichtingsplannen voor Prosperpolder Zuid bekijken, er vragen over stellen en opmerkingen geven.

Je bent ook welkom op de infomarkt over de bouwaanvraag voor Prosperpolder Zuid. Die vindt plaats op donderdag 4 september 2014 tussen 17 en 21 uur in Ontmoetingscentrum Ermenrike, Tuinwijkstraat 66 in Kieldrecht.

Stappenplan Prosperpolder Zuid

Al achter de rug:

- MER-ontheffing verkregen: 31 oktober 2013
- Aanvraag tot bouwvergunning: 31 juli 2014

Nog voor de boeg:

- Openbaar onderzoek bouwaanvraag: 3 september tot en met 2 oktober 2014
- Infomoment bouwaanvraag: 4 september 2014
- Uitvoering:
 - Archeologisch vooronderzoek: vanaf najaar 2014
 - Sonderingen en boringen: najaar 2014
 - Grondwerken: 2015 – 2016

Bouwaanvraag voor in- en uitwateringsconstructies:

- Afhankelijk van inrichting Prosperpolder Noord en Doelpolder Midden

Verantwoordelijke uitgever:

Jan Hemelaer
Procesmanager
Ontwikkeling Havengebied Antwerpen
Koning Albert II-laan 20 bus 2
1000 Brussel

Realisatie:

Pantarein

Drukwerk:

Artoos

www.havenvandetoekomst-antwerpen.be

